

Лексика творів характеризується використанням як англійських, так і шотландських елементів. До числа останніх відносяться:

gaed, *gade* – *went*, *sae* – *so*, *ae* – *one*, *mony* – *many*, *ilka* – *every*, *brae* – *the slope of a hill*, *lea* – *land under grass*.

В обрамленні використовується морфологічний повтор: у прислівниках *rantingly*, *wantonly*, *dauntingly* – суфікс *-ly* повторюється тричі та суфікс *-ing* – двічі (“Macpherson’s Farewell”). Зустрічається також синтаксичний стилістичний засіб інверсії *gaed he* (“Macpherson’s Farewell”). Великого значення в обрамленні набуває використання паралельних конструкцій (“My Heart’s in the Highlands”, “Ae Fond Kiss”).

Повтор, паралелізм передаються в перекладах, однак лексичні особливості оригіналу не в повній мірі відтворюються перекладачами. Вдалим можна вважати переклад слова *Highlands* як *верховина*. Використання графону не передається, але зберігається морфологічний повтор: *співаючи*, *танцюючи*, *радіючи* (переклад Миколи Лукаша).

Роберт Бернс збагатив скарбницю світової поезії прекрасними зразками поетичних творів. Особливості композиції його віршів, побудови пісень та засоби, що використовуються для передачі задуму автора, допомагають краще усвідомити красу поетичного слова.

Література

1. Бернс Р. Поезії. Переклад Миколи Лукаша та Василя Мисика. – К.: Дніпро, 1965. – 206 с.
2. Бернс Р. Стихи в переводах С. Маршака. – М.: Художественная литература, 1976. – 382 с.
3. Симоненко І.П. Поезія Роберта Бернса 1773 – 1789рр. – К.: Вид-во Академії Наук УРСР, 1959. – 229 с.
4. A Complete Word and Phrase Concordance to the Poems and Songs of Robert Burns. – Glasgow: Kerr and Richardson, 1889. – 568 p.
5. Burns R. The Poetical Works. – Leipzig: Bernard Tauchnitz, 1845. – 366 p.

Сердюк Л.П.

Чернівецький національний університет

РЕВІЗІЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ІСТОРІЇ: ПРО ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО СВІТОГЛЯДУ ТА МІСЦЕ ШАРЛЯ ПЕГІ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

На початку третього тисячоліття у свідомості людства відбуваються значні моральні, соціальні, етичні та естетичні зміни.

Таке відбувається й у сучасному розвитку зарубіжної літератури. Оскільки протягом ХХ століття в радянському літературознавстві основний акцент у висвітленні проблем літератури переважно робився на розкритті соціологічних і матеріалістичних ознак часу, суспільства або рис героя (Гаврош у Гюґо, Лаваріньєр у Ж.Санд), то поступово це призвело до штучного розмежування авторів на соціологічні та ідеологічні шаблі, які можна було б зіставити з визнаною в нашій країні ідеологічною цінністю. Відповідно до цього твори письменників світової літератури або широко популяризувались, або свідомо замовчувались.

Програма вивчення світової літератури в навчальних закладах була сформована на історико-марксистських засадах: Велика французька буржуазна революція – Велика жовтнева соціалістична революція – 1789-1917 рр. Відповідно пропонувалось глибоке вивчення творів письменників-революціонерів (наприклад „Вогонь” Анрі Барбюса). Така програма свідомо уникала вивчення творчої спадщини тих письменників, чиї світоглядні концепції, християнські, морально-етичні засади кардинально не збігались з офіційними, йшли всупереч таким.

Сьогодні настає час повернення до реалістичного образу зарубіжної культури, до реставрації її справжньої культурної панорами, до забутих чи свідомо замовчуваних імен. Одним з таких у літературі Франції кінця ХІХ – початку ХХ століття був Шарль Пегі (1873 – 1914). Це один із класиків французької літератури межі сторіч, постать, без якої уявляти собі розвиток ведучих тенденцій французької літератури відповідної доби абсолютно несерйозно. Дотепер, однак, це ім'я залишається практично невідомим у вітчизняному літературознавстві та маловідомим на пострадянському просторі.

Життя Шарля Пегі, його творчість і смерть нероздільні. Вони набувають свого значення послідовно, одне за одним і становлять єдине ціле в усвідомленні оригінальності цього видатного поета-патріота Франції часів І-ї світової війни.

У творчості цього письменника усе вмотивовано його життєвим досвідом. Син простого ремісника, філософ-революціонер, з молодих років він мріяв про встановлення соціальної справедливості, тому й приєднався до соціалістів: Особисто він так визначав свою внутрішню світоглядну ситуацію: “Висловимося ясніше: для філософа... наш соціалізм був і не міг бути нічим іншим, ніж релігією земного спасіння... Ми хотіли спробувати добитися земного спасіння людства через оздоровлення робочого класу, через оздоровлення праці та світу праці, через реставрацію праці та достоїнства праці, через оздоровлення, переродження органічного та молекулярного світу праці та через його посередництво – всього господарського та промислового світу. Ми хотіли

оздоровити світ промисловий, який ми протиставляємо світові інтелігентів і політиків, світу шкільному та парламентському” [6, 135] Це було сказано ним на початку.

Пізніше, разом з кращими патріотично налаштованими представниками Франції Пегі брав участь у кампанії за перегляд справи Дрейфуса. Роки „дрейфусіади” були для нього роками високого морально-політичного підйому. Водночас саме тоді Пегі усвідомлює й глибинну суть своєї місії – служити Істині та Справедливості: „Коли зраджують Істині, неминуче зраджують й справедливості; неповній істині відповідає неповна справедливість; іншими словами – несправедливість” [4, 132]. Розчарування в результатах справи Дрейфуса повернули поета обличчям до католицизму. Але Пегі почував себе однаково чужим як серед представників офіційного католицизму, так і у духовному середовищі модерністів. Це був момент його духовного переродження, переходу на абсолютно інший рівень світосприйняття.

Все його подальше життя та творчість вражають віднині патріотичними та релігійними прозріннями. Це вже абсолютно новий Пегі. Напередодні I-ї світової війни поет прагне в своїх творах відродити саме старовинний ідеал батьківщини, „старшої доньки Церкви”. Саме тут зливаються його патріотизм та його релігійність у нерозривну вже єдність, у персоналізований символ „Франція”. Підкреслимо, що поет-патріот завжди вважав французів великим, обраним для здійснення революції народом: Він багатократно це проголошував, наприклад: „Треба, щоб народ переробив себе!”, треба відродити серед французів культ героїзму: „О солдати другого року! О воїни! О епопеї!” [5, 12]. Проте наприкінці життя цей його патріотизм містить у собі саме релігійну домінують у якості головної.

Віднині і до його героїчної смерті на полі бою велике місце в духовному збагаченні Пегі займає Євангеліє. Воно надихає поета на розгляд „наколорелігійних” тем психологічного, морального та містичного змісту („Містерія милосердя Жанни д’Арк” – 1911, „Містерія Святих Безневинних” – 1912, серія поетичних творів під назвою „Гобелени” – 1912-1913, поема „Єва” – 1914). Молитовно звертається поет до Святих осіб: Діви, Женевьєви, Жанни, Єви, – і покійно висловлює своє найщиріше бажання того, щоб заступництвом цих Святих, які уособлюють любов, біль та героїзм, були врятовані всі люди, щоб було повернуте „Все стадо на праву руку від отця” [2, 581]. У своїх релігійних віршах Пегі прагне розкрити духовні та моральні проблеми, що стоять тепер у центрі його творчості: спасіння, милість, перемога Добра, повернення в безневинність. Мислення Пегі буквально перевантажено духовністю: воно спонтанно переходить у слово та поетичні рядки – як Слово Господа у притчах та рядках з Євангелія. Це

навернення до християнства так коментує найближчий друг Пегі Даніель Алеві: „Таємниця, яка вабить його, – християнська; але якого християнства? Його християнство не протестантське: для нього існує багато святих та ангелів; воно не модерністське; все чудодійно-дійсне; воно католицьке, це ревний католицизм, але не клерикальний... Це молодий католицизм, це католицизм часів до Відродження та Реформації, коли Відродження сперечається з католицизмом за мистецтво, а Реформація – за вільну духовність. Усі проявлені Пегі почуття не йдуть проти правового католицизму, тотожні з ним, але ця тотожність не є нав'язаною. Ці почуття йдуть з глибин народного серця, вони недовершені, як недовершено те, що виходить з вуст народу” [2, 129].

У молоді роки, сповідуючи ідеї соціальної революції, Шарль Пегі ніколи не нападав на віруючих християн. Повернувшись до християнства, поет ніколи не нападав на людину, яка живе поза Церквою та її канонами. Він продовжує цінувати свободу людини на самовизначення у житті. Сам Шарль Пегі до кінця не зраджував також і своїй старій любові до працелюбного життя, до життя ясного та чистого, милого Богу. У вишуканій, бездоганній поетичній формі він розробляє та поглиблює містику спасіння, подалі шукає у своїх віршах засобів вираження почуття інкарнації та містичної реальності, що найповніше проявилися в його останній поемі „Сва”, визнаній у Франції, проте абсолютно невідомій у нас.

Література

1. Селибер Г. Шарль Пегі //Русская мысль, кн.Х, – М., 1915, С.32-35.
2. Halevy D. Quelques nouveaux maitres // Les cahiers du centre. 1914.Р., – Figuière.
3. Histoire de la littérature française. XIX-e et XX-e siècle. Par Pierre Brunel. Р., – Bordas, 1972.
4. Péguy Ch. Cahiers de la quinzaine. 20/1 1900. –Gaillimard, Р.
5. Péguy Ch. Cahiers de la quinzaine. 6/10 1907. – Gaillimard, Р.
6. Péguy Ch. Notre jeunesse. – Р., 1910.

Теленько Г.М., Теленько П.В.

Чернівецький національний університет

ФУНКЦІЯ ДІАЛОГУ В РОМАНІ М.СПАРК “ТЕПЛИЦЯ НА ІСТ-РІВЕР”

Творчість Мюріел Спарк (1918) цілком належить ХХ століттю: її романи та новели відбили цю епоху в найрізноманітніших проявах. Народившись і провівши студентські роки в Единбурзі, письменниця декілька років жила в Центральній Африці, а під